

შპს სასწავლო უნივერსიტეტი გეომედი

ამეოლაძე გ., ლომსაძე-კუჭავა მ., ჯოხაძე ხ.

სტატია სამეცნიერო ჟურნალისთვის

ჯანდაცვის მენეჯმენტის როლი ცვალებადი გარემოებისა და მზარდი
გაურვეველობის მართვის საქმეში

თბილისი
2020

ჯანდაცვის მენეჯმენტის როლი ცვალებადი გარემოებისა და მზარდი
გაურკვევლობის მართვის საქმეში
ამჟამად გ., პროფესორი, ლომსაძე-კუჭავა მ., პროფესორი, ჯობაძე ხ.,

პროფესორი

საქართველო, თბილისი, უნივერსიტეტი გეომედი

შესავალი

მსოფლიოში გავრცელებულმა კოვიდ 19-მა ვირუსმა შექმნა პანდემიური ვითარება და მოიცვა თითქმის ყველა ქვეყანა. მსოფლიოს ქვეყნების მეცნიერები, მედიკოსები, მკვლევარები ჩართულნი არიან ამ ვირუსის მოგერიების მეცნიერულად გამოკვლევის საქმეში, რათა არსებული გამოცდილების საფუძველზე შეიქმნას ПЦМШВ 19-ის ვირუსის საწინააღმდეგო ვაქცინა.

ძირითადი ტექსტი

საქართველოს მთავრობა, ქვეყნის მოსახლეობა და შრომის, სოციალური დაცვისა და ჯანმრთელობის სამინისტრო (შემდგომში სამინისტრო) იმ დონეზე აღმოჩნდა მომზადებული კოვიდის გამოჩენის წინ, რაც გააჩნდა მსოფლიოს ქვეყნებს. საქართველოში კოვიდის პირველი შემთხვევა გამოვლინდა მიმდინარე წლის 28 თებერვალს ანუ 3 თვის გასვლის შემდეგ, როდესაც გამოიკვეთა მისი არსებობა ჩინეთში, ვირუსის სწრაფი ტემპით გავრცელების შედეგად. ინფორმაცია ვრცელდებოდა კოვიდის შესახებ; შეიქმნა გაურკვევლობის არეალი მთელს მსოფლიოში; არ არსებობდა ამ ვირუსის შესახებ სრული დახასიათება, მისი თვისებები, სიმპტომები, ავადმყოფობის მიმდინარეობის შესახებ სწორი ინფორმაცია. მდგომარეობა ცვალებადი იყო, მიუხედავად იმისა, რომ მოცემული ვირუსი უკვე ულმობლად იქცეოდა მსოფლიოს ისეთ ქვეყნებშიც, როგორცაა ჯანმრთელობის დაცვის მოწინავე და მედიცინის ძლიერი მეცნიერული კადრებით არსებული ქვეყნები: აშშ, ინგლისი, საფრანგეთი, გერმანია, ჩინეთი, კანადა, რუსეთი და ა.შ. საქართველოსათვის მაინც იყო ყოველმხრივ ცვალებადი გარემოება და ჩამოყალიბდა მზარდი გაურკვევლობის არეალი.

ასეთ პირობებში საქართველოს ეპიდემიოლოგთა და ინფექციონისტმა ექიმებმა და სამედიცინო ობიექტების ხელმძღვანელებმა თავის პერსონალთან ერთად მოამზადეს კოვიდის შეჩერების სხვადასხვა ღონისძიებების ნუსხა, დასაბუთებული მოქმედების გეგმა და წარუდგინეს მთავრობას სამოქმედოთ. მთავრობამ მოქმედება დაიწყო გასული წლის დეკემბრის თვიდან და უკვე ამა წლის იანვარში ჩამოაყალიბა საკოორდინაციო საბჭო და დაიწყო უკვე საკუთარი, საქართველოსათვის შემუშავებული კოვიდის შეჩერების ორიგინალური პროგრამა. ამ პროგრამაში გამოიკვეთა მთავარი: სამთავრობო მოქმედების საფუძველს წარმოადგენდა პროფესიონალი სამედიცინო სპეციალისტების, ეპიდემიოლოგების,

ინფექციონისტების, მეცნიერებისა და ჯანდაცვის მენეჯმენტის სპეციალისტების, მიერ დამუშავებული ღონისძიებები.

პირველად საქართველოში ჩვენი კვლევით დავადგინეთ პანდემიის მართვის საქმეში რა როლს ასრულებს და რა შეუძლია შეასრულოს ჯანდაცვის მენეჯმენტისა და სამთავრობო მართვის სისტემის ერთობლივმა საქმიანობამ. კვლევით გამოიკვეთა შემდეგი:

ა) მთავრობამ გაითვალისწინა და მის მიერ მართული ღონისძიებებით დაამყარა მედიცინის მუშაკების, მეცნიერებისა და ვირუსოლოგ-ეპიდემიოლოგი სპეციალისტების მიერ მომზადებული სამოქმედო გეგმა;

ბ) პანდემიის შეჩერების საქმეში გამოიკვეთა სახელმწიფო და კერძო საკუთრების კომპანიათა წარმატებული პარტნიორობა;

გ) მიზანმიმართულად მოქნილად და შეუფერხებლად ამოქმედდა სამთავრობო ღონისძიებათა და საქმიანობათა მენეჯმენტი;

დ) შეხამებულად მოქმედებდა ჯანმრთელობის დაცვისა და საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მენეჯმენტი;

ე) განსაკუთრებით გამოიკვეთა ყოველმხრივ მხარდაჭერილი და რესურსებით უზრუნველყოფილი ყველა კლინიკის კლინიკური მენეჯმენტი;

ვ) სამაგალითოდ მიგვაჩნია დაგეგმილ ღონისძიებათა მიმდინარეობაზე მონიტორინგის ფუნქციის შესრულება და ყოველკვირეულად ახალი დავალებებისა და ღონისძიებების დაგეგმვა;

ზ) საქართველოს მთავრობამ პრემიერ-მინისტრი ბატონი გიორგი გახარიასთან ერთად გვიჩვენა დასახულ ღონისძიებათა და საქმიანობათა და მოქნილი მენეჯმენტის განხორციელების მაღალი დონე, რაც დაფუძნებული იყო თვით პრემიერ მინისტრის მენეჯმენტის ღრმა ცოდნასა და გამოცდილებაზე, რაც აღიარებულ იქნა მსოფლიოს მრავალი ქვეყნის ხელმძღვანელების მიერ, მათ შორის ეკონომიკურად განვითარებული ქვეყნებისა, მისასალმებელი და მაგალითის მომცემი აღმოჩნდა ბატონ გიორგი გახარიას გამონათქვამი „ჩვენ ეკონომიკას არ გავაჩერებთ და ვზრუნავთ მოსახლეობის ჯანმრთელობაზე“;

თ) ქვეყნის მამტაბით ოპერატიულად ამოქმედდა საზოგადოებრივი ჯანდაცვის სამსახურის ყველა რეგიონული თუ რაიონული ორგანიზაციები. საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მენეჯმენტი ოპერატიულად ახერხებდა მოსახლეობის გაფრთხილებას, მიზანმიმართულად და დროულად გამოყოფდა ლოკალურ კლასტერებს, სადაც მასიურად ხდებოდა მოსახლეობის გამოკვლევები, დაინფიცირებულთა დროულად გამოვლენა და მათი დანიშნულების ადგილზე ოპერატიულად მიყვანა.

ი) გამოვლინდა ჯანდაცვის ობიექტებში კლინიკური მართვის მოწინავე სპეციალისტები, რომლებსაც მენეჯმენტის ფუნქციების ცოდნა კარგად წაადგათ თავიანთი საქმიანობის წარმატებით შესრულებაში.

ჩვენი კვლევის შედეგების მნიშვნელოვან წანამდვარს წარმოადგენს ის პირველადი ინფორმაცია, რომლის მოძიება, მოკრება და გაანალიზება მოხდა ჯანდაცვის მენეჯმენტის სპეციალისტების მიერ, საზოგადოებრივი ჯანდაცვის სპეციალისტებთან ურთიერთკავშირში. დამუშავდა და გამოიკვეთა ის მოთხოვნები და პრობლემები, რაც დააყენა მოცემული გაურკვევლობის სიტუაციაში კოვიდ 19-ის ვირუსმა. პირველად აქ მოხდა განჭვრეტა იმ ღონისძიებებისა, რომელთა გატარებით საქართველოში თებერვალ-ივნისის პერიოდში მნიშვნელოვნად იქნა შეჩერებული ვირუსის გავრცელება. მთავრობა საკოორდინაციო საბჭოს მეშვეობით ყოველკვირეულად საზღვრავდა გატარებული ღონისძიებების დადებით და უარყოფით მხარეებს, დროულად და სწორად ახდენდა წარმოქმნილი სიტუაციის გარჩევასა და იმ ფაქტორების გამოვლენას, რომლებიც განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია. ამ მხრივ ყურადღებას იქცევს ისეთი ქმედებები, რომლების დროს გამოიკვეთება ისეთი ფაქტორი, რომელიც გავლენას ახდენს ღონისძიებების გატარებასა და მის ეფექტზე.

კოვიდის შეჩერებისა და გავრცელების ტემპის შენელებაზე ქართველ მეცნიერ ეპიდემიოლოგებსა და ინფექციონისტებს გააჩნიათ საკმაო გამოცდილება და დღესდღეისობით, როდესაც არსებობს ინტერნეტის უდიდესი პოტენციალი და ამ პრობლემაზე მუშაობს განვითარებული ქვეყნების მეცნიერები და მათგან ინფორმაციის მიღების პრობლემა ნამდვილად არ არსებობს, საჭიროა მათი მიზანმიმართულად დამუშავება და ანალიზი. კოვიდზე არსებული ინფორმაციის დამუშავებისა და საკუთარი გამოცდილების საფუძველზე ქართველმა მეცნიერებმა, ეპიდემიოლოგ და ინფექციონისტ ექიმებთან და ჯანდაცვის მენეჯმენტის სპეციალისტებთან ერთად მოახდინეს წარმოქმნილ ცვალებად გარემოში იმ მეთოდებისა და მკურნალობისათვის საჭირო პრეპარატების შერჩევა და მოცემულ სიტუაციაში მათი გამოყენება. დაავადებათა დროულად განკურნებისა და კოვიდის გავრცელების ტემპის შენელება. პანდემიასთან ბრძოლის შედეგი არის მინიმალური რაოდენობის მსხვერპლი. სწორედ ამ შედეგს მიაღწია საქართველომ, რაც მოცემულ პერიოდში ფენომენალურია. ქართული გამოცდილება გავრცელდა და რაც მთავარია, მსოფლიო მასშტაბით საშუალებით აღნიშნავდნენ ქართველ მეცნიერთა და ექიმთა წარმატებულ საქმიანობას, ასევე აღტაცებას გამოხატავდნენ სამთავრობო ღონისძიებების ეფექტიანი გატარების შესახებ და ამ საქმეში პრემიერ მინისტრის გ. გახარიას წარმატებული ხელმძღვანელობის როლზე.

პანდემიის პირველი ეტაპის პერიოდში (თებერვალი-ივნისი) ახლებურად გამოიკვეთა სახელმწიფო და კერძო საკუთრების კლინიკების, საავადმყოფოებისა და ლაბორატორიების ერთობლივი საქმიანობა. საქართველოს მასშტაბით პანდემიის წინააღმდეგ მოქმედებდა ჯანმრთელობის დაცვის სისტემის სამკურნალო პროფილაქტიკური დაწესებულებების ქსელი და კერძო საკუთრების ჯანდაცვის ობიექტები.

კოვიდის ბუნებიდან გამოიმდინარე გაურკვევლობის დონე არ მცირდება, იგი ქმნის ახალ-ახალ გამოწვევებს, მაგრამ მისი მოქმედების შეჩერების საქმეში გამოიკვეთა ჯანდაცვის მენეჯმენტის პოტენციალი, გვიჩვენა მისი ძალა და

ძალისხმევა საშუალებათა გამოყენებისა და თანამოაზრეთა მიზნის მიხედვით დარაზმვის საქმეში.

ეფექტიანად მოქმედებდა ჯანდაცვის სისტემის ობიექტების მენეჯმენტისა და კლინიკური მართვის სპეციალისტები, რომლებმაც გამოავლინეს მენეჯმენტის მიმართულებების ღრმა ცოდნა, ცვალებადი გარემოებების პირობებში, მიმდინარე მოვლენებზე არსებული ფაქტიური ინფორმაციის მოძიებისა და დამუშავების ოპერატიულად დანიშნულების მიხედვით გადაგზავნა, შეძლეს შექმნილი სიტუაციის მართვაზე გადაწყვეტილების დამოუკიდებლად მიღება, რაც დროული და ეფექტიანი აღმოჩნდა. გამართულად მუშაობდა ჯანდაცვის მენეჯმენტის ერთერთი ძირითადი მიმართულების საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრის მენეჯერები, რომლებსაც ორგანიზება გაუწიეს ცხრავე რეგიონსა და რაიონებში პანდემიის გავრცელების წიმააღმდეგ გაწეულ საქმიანობას. დროულად და ოპერატიულად ხდებოდა ვირუსით დაავადებულთა გამოვლენის, სამკურნალოდ გაგზავნის გამოკვლევისა და პრევენციული ღონისძიებების სამუშაოები.

დასკვნა

პანდემიასტან ბრძოლის გამოცდილების ანალიზმა და ჩვენმა დაკვირვებებმა დადებით მოვლენებთან ერთად გამოავლინა ზოგიერთი სახის ნაკლი, ძირითადად ეს ეხება ორგანიზაციულ საკითხებს, კერძოდ, უკვე ივნისის თვიდან, როდესაც მნიშვნელოვნად შემცირდა ვირუსის გამოვლენები საჭირო იყო შემოგვეტანა „დარჩი სახლში“, „დაიცავი დისტანცია“, „ატარე პირბადე“, როგორც დახურულ, ასევე ღია სივრცეში. საჭიროდ მიგვაჩნია ჯანდაცვის მენეჯმენტის სპეციალობის უნივერსიტეტის მეოთხე კურსელთა ჩართვა საქმიანობაში და კლინიკის მართვის სისტემის ფუნქციონირების განვითარების ღონისძიებების გატარება, მათთვის მეტი მეცნიერული აზროვნების მიცემა.

საქართველოში გავრცელებული კოვიდ-19-ს მარტო საქართველო ვერ დაამარცხებს. საჭირო გახდა მსოფლიოს მეცნიერთა ერთობლივი მეცნიერული კვლევების ორგანიზება ცნობილ მედიკოსების, ბიოლოგთა და სხვა მეცნიერთა ჩართვით. ასევე გასაკვირია, რატომ არ იყენებს საქართველოს მთავრობა კოვიდ-19 ვირუსის საწინააღმდეგო ვაქცინის დამუშავების საქმეში თბილისის „ბაქტერიოფაგის“ შესაძლებლობებსა და პოტენციალს, მათ უდიდეს გამოცდილებას.

ჩვენის აზრით პანდემიის პირველი ეტაპის ეს პერიოდი, რომელიც სავსე იყო მზარდი გაურკვევლობითა და ცვალებადი გარემოებებით, საქართველოს მთავრობამ, მედიკოსმა მეცნიერებმა, ექიმებმა და მენეჯერებმა განვლეს შედარებით უკეთესად, ვიდრე სხვა ქვეყნებში. უფრო მეტი გამოცდა ალბათ გველის მომავალში, რომელსაც დავძლევეთ მიღებული გამოცდილების გამოყენებით.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. გ. ამცოლაძე, ხ. ჯოხაძე - პირველადი ჯანდაცვის ობიექტების ეკონომიკისა და მართვის თავისებურებები. „მედიცინისა და მენეჯმენტის თანამედროვე პრობლემები“ სამეცნიერ შრომათა კრებული #4(16) თბილისი 2018.
2. თ ვერულავა - ჯანდაცვის პოლიტიკა. თბილისი 2018.
3. <https://www.geostat.ge/ka>

რეზიუმე

ჯანდაცვის მენეჯმენტის როლი ცვალებადი გარემოებისა და მზარდი გაურკვევლობის მართვის საქმეში

გოჩა ამცოლაძე, მაია ლომსაძე-კუჭავა, ხათუნა ჯოხაძე

საქართველოში პანდემიის პირველ ეტაპზე მთავრობა, მედიცინის მუშაკები და მენეჯერები იმყოფებოდნენ ცვალებად გარემოებაში და მზარდი გაურკვევლობის არეალში. დროულად შედგენილმა გეგმამ და ღონისძიებებმა, რაც ოპერატიულად დაამუშავა მედიკოსთა, ეპიდემიოლოგთა, ინფექციონისტთა და მენეჯერთა ჯგუფმა, მთავრობას საშუალება მისცა მიეღო გადაუდებელი ზომები და მათი გატარებით შეეკავებინა პანდემია და შეენელებინა გავრცელების ტემპი.

ჩვენს მიერ გამოკვლეული იქნა ჩატარებული ღონისძიებების ორგანიზების, ეფექტიანობის, დადებითი და უარყოფითი მხარეებისა და შედეგების ფაქტიური მდგომარეობა და შეთავაზებულია მოცემული კრიზისიდან გამოსვლის მენეჯერული სქემა, რომელიც ეფექტიანია.

საკვანძო სიტყვები: მენეჯმენტი, კოვიდ-19, პანდემია, ცვალებადი მზარდი გაურკვევლობა.

Resume

The Role of Healthcare Management in Managing Changing Circumstances and Growing Uncertainty

Guram Amkoladze, Maia Lomsadze-Kuchava, Khatuna Jokhadze

In the first phase of the pandemic in Georgia, the government, medical workers and managers were in a changing environment and in a growing area of uncertainty. Timely planning and action, promptly developed by a team of physicians, epidemiologists, infectious disease specialists and managers, enabled the government to take urgent measures to contain the pandemic and slow the spread.

We have examined the actual state of organization, effectiveness, pros and cons of the measures taken and proposed a management scheme for overcoming a given crisis that is effective.

Key words: Management, covid-19, pandemic, variable growing uncertainty

Резюме

Роль менеджмента здравоохранения в управлении меняющимися обстоятельствами и растущей неопределенностью

Гурам Амколадзе, Маиа Ломсадзе-Кучава, Хатуна Джохадзе

На первом этапе пандемии в Грузии правительство, медицинские работники и менеджеры находились в изменяющейся среде и в зоне растущей неопределенности. Своевременное планирование и действия, оперативно разработанные группой врачей, эпидемиологов, специалистов по инфекционным заболеваниям и менеджеров, позволили правительству принять срочные меры для сдерживания пандемии и замедления ее распространения.

Мы изучили фактическое состояние организации, эффективность, плюсы и минусы принятых мер и предложили эффективную схему управления для преодоления данного кризиса.

Ключевые слова: Управление, ковид-19, пандемия, переменная растущая неопределенность

